

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Tilastokatsaus YVA- menettelyihin 1994–2023

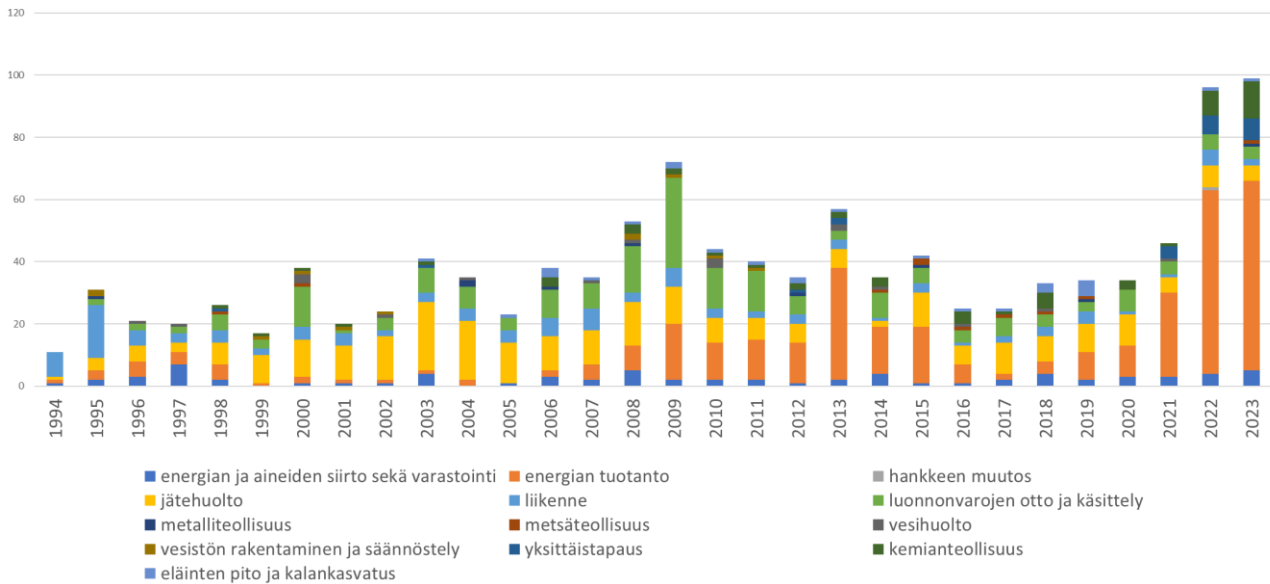
Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (YVA-laki) sekä sen nojalla annettu asetus tulivat voimaan 1.9.1994. YVA-lakia sekä sen nojalla annettua asetusta on tämän jälkeen tarkistettu ja muutettu moneen kertaan. YVA-lain (252/2017) 3 §:n mukaan ympäristövaikutusten arviointimenettelyä sovelletaan hankkeisiin ja niiden muutoksiin, joilla todennäköisesti on merkittäviä ympäristövaikutuksia. YVA-lain liitteessä 1 on lueteltu ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä arvioitavat hankkeet sekä niiden muutokset. Lisäksi ympäristövaikutusten arviointimenettelyä sovelletaan yksittäistapauksessa muuhunkin sellaiseen hankkeeseen tai jo toteutetun hankkeen muutokseen, joka todennäköisesti aiheuttaa laadultaan ja laajuudeltaan, myös hankkeiden yhteisvaikutukset huomioon ottaen, merkittäviä ympäristövaikutuksia.

Uusin YVA-laki ja –asetus tulivat voimaan 16.5.2017. Tämän lisäksi hankeluettelo päivitettiin YVA-lainsäädännön kokonaisuudistuksen jatkeena. Hankeluettelon päivittämisellä pyrittiin ajantasaistamaan, selkeyttämään sekä yhdenmukaistamaan kansallista hankeluetteloa mahdollisimman pitkälle YVA-direktiivin hankeluettelon kanssa huomioiden kuitenkin Suomen ympäristön erityispiirteet. Uudistettu hankeluettelo tuli voimaan 1.2.2019.

Tässä vuoden 2023 loppuun saakka ulottuvassa seurantaraportissa YVA-hankkeiden ja niiden tapauskohtaisten soveltamispäätösten alueellinen jakauma on esitetty ELY-keskuksittain. Vaikka tuulivoimahankkeet lisättiinkin vasta vuonna 2011 YVA-asetuksen hankeluetteloon kohtaan 7) energian tuotanto, ovat aiemmatkin tuulivoimahankkeet luokiteltu seurantaraportissa energian tuotantona eikä yksittäistapauksina. Tämän lisäksi kaikki hankkeet ovat tässä esitetty uudistetun hankeluettelon mukaisina, jolloin kaikki YVA-hankkeet on muutettu nykyisen hankeluettelon mukaisiksi. Aikaisemmin yksittäistapauksiksi luokitellut YVA-hankkeet, joissa täyttyy YVA-lain liite 1 7 kohdan a alakohdan mukaiset kriteerit voimalaitokselle, on tässä tilastokatsauksessa merkattu energian tuotannoksi. Näin ollen kaksi aikaisemmissa katsauksissa yksittäistapaukseksi merkittyä YVA-hanketta on luokiteltu tässä raportissa energian tuotannoksi. Aurinkovoimahankkeet taas on tässä raportissa luokiteltu sovelletun YVA-lain kohdan perusteella. Näin ollen kyseiseen hanketyyppiin kuuluvia hankkeita voi olla merkittynä niin yksittäistapaukseksi kuin esimerkiksi luonnonvarojen otto ja käsittely -kategoriaan. Viranomaisen soveltamiskäytännön mukaan aurinkovoimahankkeisiin on sovellettu hankeluettelon 2 kohdan f alakohtaa. Lisäksi hankkeissa, joissa on sekä tuulivoimaa että aurinkovoimaa, on hanke luokiteltu energiantuotannoksi tuulivoiman hankeluettelonrajan täytyessä. Hajanaisuus luokittelussa liittyy siihen, ettei aurinkovoimalla ole omaa hankeluettelokirjausta.

Vuoden 2023 loppuun mennessä YVA-menettelyjä oli tullut vireille yhteensä 1 150 (kuva 1). Näistä menettelyistä päättäneitä oli vuoden 2023 loppuun mennessä 917, vireillä oli 187 ja keskeytettyjä oli 46 kappaletta. Vuonna 2023 vireille tuli yhteensä 99 YVA-menettelyä. Kaikista keskeytetyistä YVA-menettelyistä 16 on liittynyt luonnonvarojen ottoon ja käsittelyyn, 14 energian tuotantoon, 11 jätehuoltoon, yksi vesistön rakentamiseen ja säännöstelyyn, yksi metalliteollisuuteen, yksi kemianteollisuuteen, yksi energian ja aineiden siirtoon sekä varastointiin ja yksi liikenteeseen.

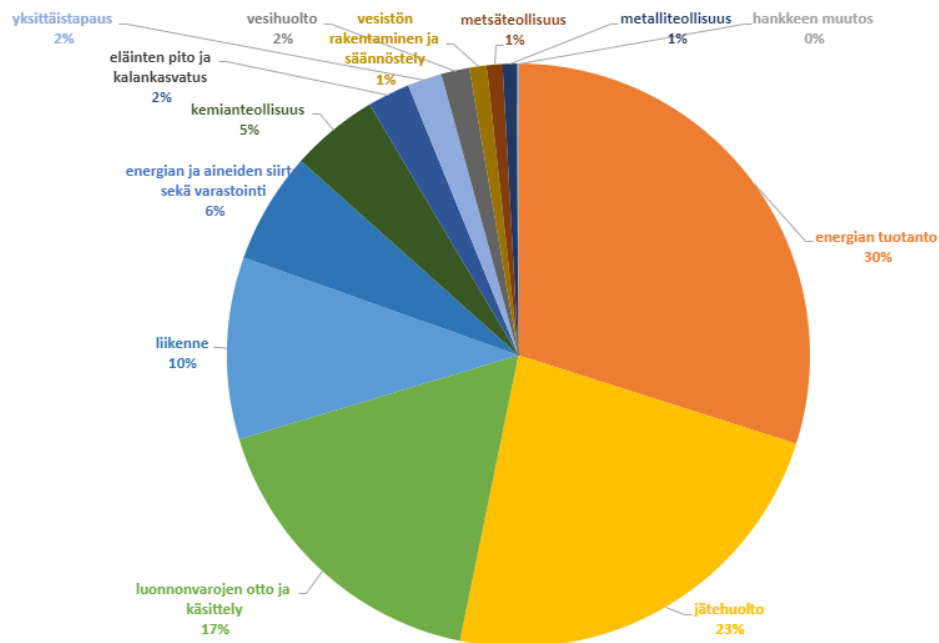
Tilastotiedot vuosilta 1994–2021 ja tämän raportin rakenne perustuvat Eero Reijosen ja Jorma Jantusen keräämiin tietoihin ja Tilastokatsaus YVA-menettelyihin 1994–2022 -julkaisuun (Suomen ympäristökeskus). Tilastotiedot vuosilta 2022 ja 2023 on kerätty kesällä 2024 ELY-keskuksilta ja koonnin on tehnyt ympäristöministeriö. Raportin päivitys vuoteen 2023 on laadittu ympäristöministeriössä.

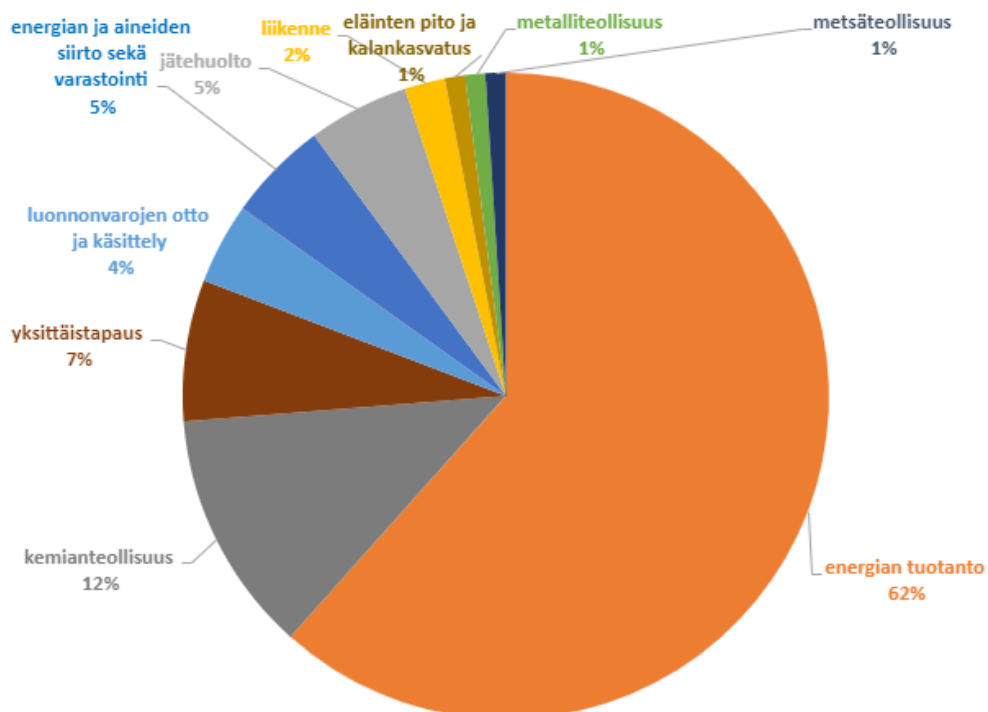
Kuva 1. Vuosina 1994–2023 vireille tulleet YVA-menettelyt.

Vuosina 1994–2023 hankkeita on tullut vireille yhteensä 1150 kappaletta (kuvat 1 ja 2). Yleisin hanketyyppi vuosina 1994–2023 on ollut energiantuotanto (344 kpl), joka ohitti jätehuollon (268 kpl) yleisimpänä hanketyypinä vuoden 2022 aikana. Energiantuotannon hankkeet muodostavat 30 % kaikista hankkeista (kuva 2). Kolme muuta yleisintä hanketyypistä ovat olleet luonnonvarojen otto ja käsittely (197), liikenne (116) ja energian ja aineiden siirto sekä varastointi (71). Yksittäistapauspäätöksen perusteella vireille tulleita YVA-menettelyitä on ollut yhteensä 22. Ne on merkitty kuvaajassa omana hanketyypinään, vaikka niihin kuuluukin YVA-lain liitteen 1 hanketyypien kaltaisia hankkeita, kuten energiantuotantoa.

Jos hankkeelle on tämän raportin pohjana käytettyjä tietoja kerättyäessä ilmoitettu useampi kuin yksi hanketyyppi, on hankkeen hanketyyppi määritelty ensimmäisenä ilmoitetun hanketyypin mukaisesti. Hanketyyppi määräytyy sovelletun YVA-lain pykälän ja hankeluettelon kohdan mukaisesti, jonka takia esimerkiksi aurinkovoimaan liittyvät hankkeet voivat sisältyä joko luonnonvarojen otto ja käsittely - hanketyypin tai yksittäistapauksiin, sillä ELY-keskukset ovat soveltaneet hankeluettelon 2 kohdan f alakohdan aurinkovoimahankkeisiin.

Kuva 2. Vuosina 1994–2023 vireille tulleet YVA-menettelyt hanketyypeittäin.

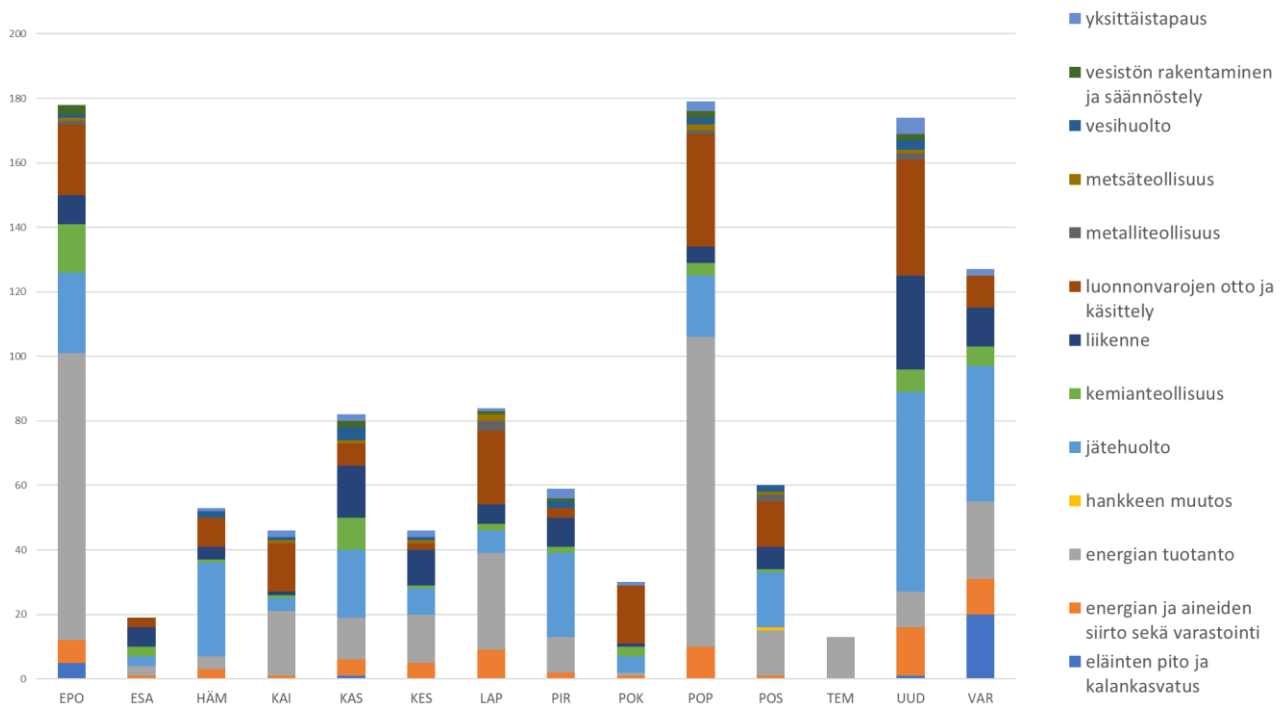

Kuva 3. Vuonna 2023 vireille tulleet YVA-menettelyt hanketyypeittäin.

Vuonna 2023 tuli vireille 99 YVA-menettelyä (kuva 3). Ylivoimaisesti yleisin hanketyyppi oli energian tuotanto (61). Muut yleisimmät hanketyypit olivat kemianteollisuus (12), energian ja aineiden siirto sekä varastointi (5), jätehuolto (5) sekä luonnonvarojen otto ja käsittely (4). Yksittäistapauksia vireille tuli vuonna 2023 yhteensä 7. Myös liikenne (2), metalliteollisuus (1), metsäteollisuus (1) sekä eläinten pito ja kalankasvatus (1) esiintyivät hanketyypeinä vuonna 2023. Vesihuollon tai vesistön rakentamisen ja säännöstelyn hanketyyppeihin luokiteltavia hankkeita ei vuonna 2023 esiintynyt.

Energian tuotantoon liittyvien YVA-menettelyiden osuudet ovat lisääntyneet viime vuosina merkittävästi. Energian tuotannon YVA-menettelyiden määriä ovat nostaneet etenkin tuulivoimahankkeet, joita on tällä hetkellä ennätyksellisen paljon. Vuonna 2022 vireille tulleista energian tuotannon hankkeista (59) lähes kaikki liittyi tuulivoimaan. Vuonna 2023 vireille tulleissa energiatuotannon hankkeissa trendi oli sama ja 57 liittyi tuulivoimaan.

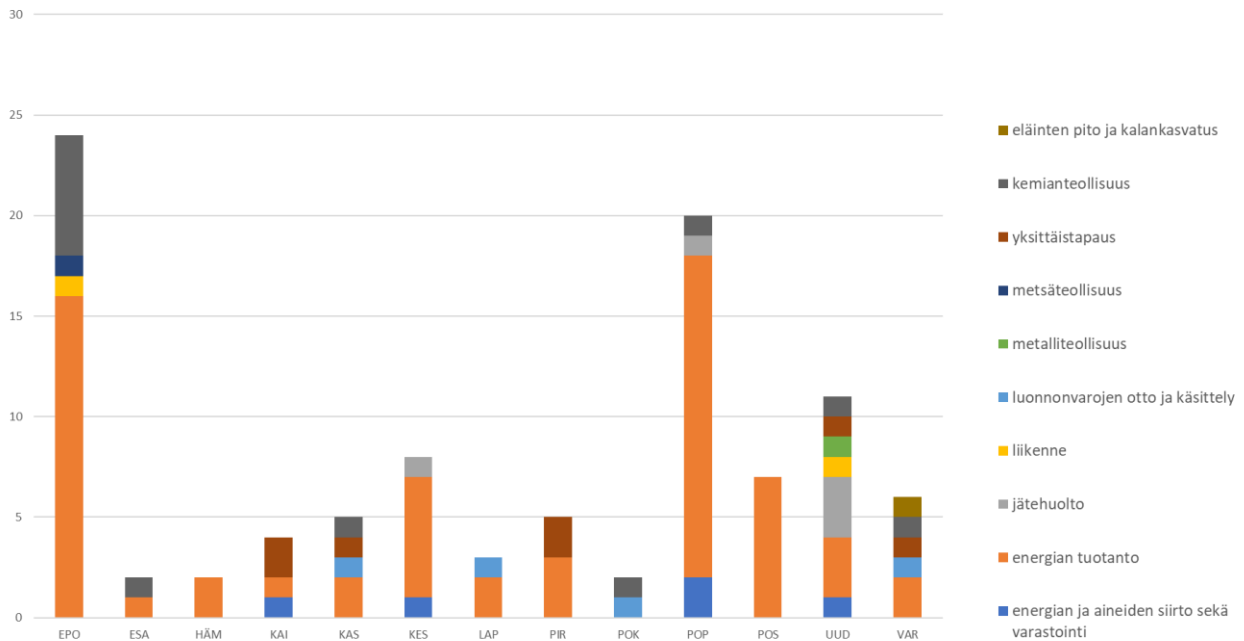

Kuva 4. Vuosina 1994–2023 vireille tulleet YVA-menettelyt hanketyypeittäin ja yhteysviranomaisittain.

Eniten YVA-menettelyitä on tarkastelun kohteena olevina vuosina 1994–2023 tullut vireille Pohjois-Pohjanmaan (179), Etelä-Pohjanmaan (178) ja Uudenmaan (174) ELY-keskuksissa (kuva 4). Vähiten YVA-menettelyjä on tullut vireille Kainuun (46), Keski-Suomen (46), Pohjois-Karjalan (30) sekä Etelä-Savon (19) ELY-keskuksissa. Työ- ja elinkeinoministeriö (TEM) on toiminut yhteysviranomaisena ydinenergiahankkeissa (13).

Pohjois-Pohjanmaan (96) ja Etelä-Pohjanmaan (80) ELY-keskuksissa on tullut muita ELY-keskuksia enemmän vireille energiatuotannon hankkeita. Hanketyypin kuuluvia hankkeita on kuitenkin ollut vireillä jokaisessa ELY-keskuksessa.

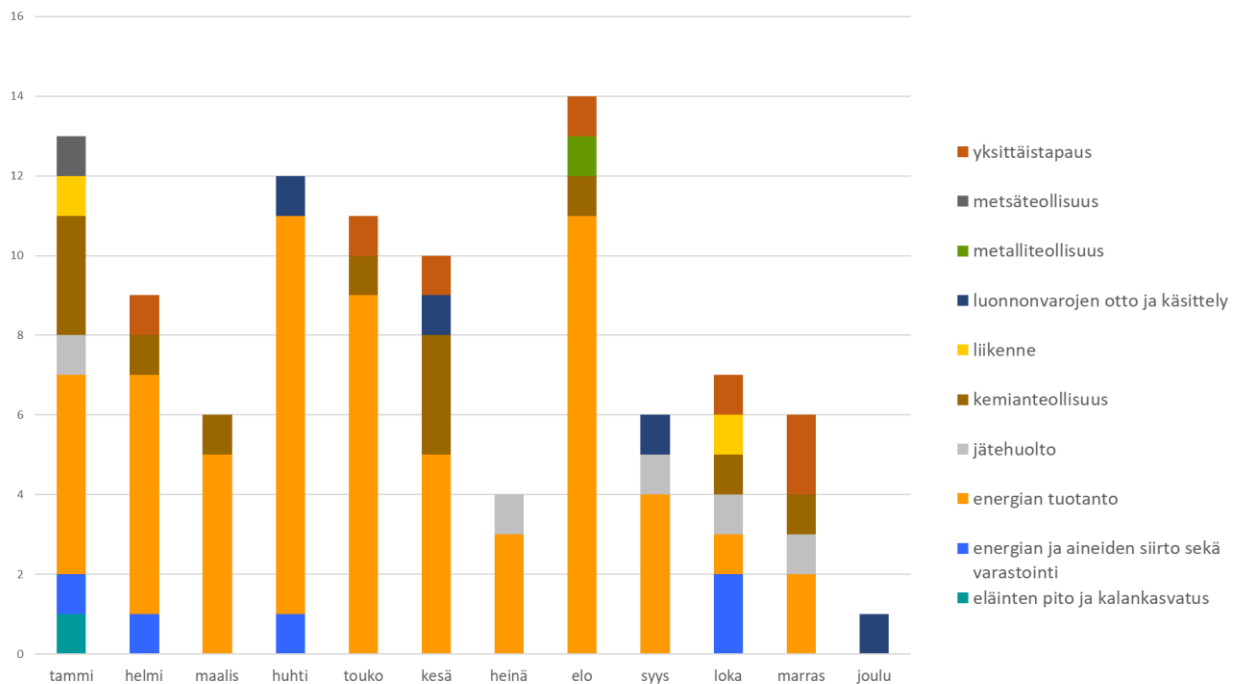
Jätehuollon hanketyypin YVA-menettelyitä on tullut eniten vireille Uudenmaan ELY-keskuksessa (62). Toiseksi eniten hanketyypin luokiteltuja hankkeita on ollut Varsinais-Suomen ELY-keskuksessa (42).

Kuva 5. Vuonna 2023 vireille tulleet YVA-menettelyt hanketyypeittäin ja yhteysviranomaisittain.

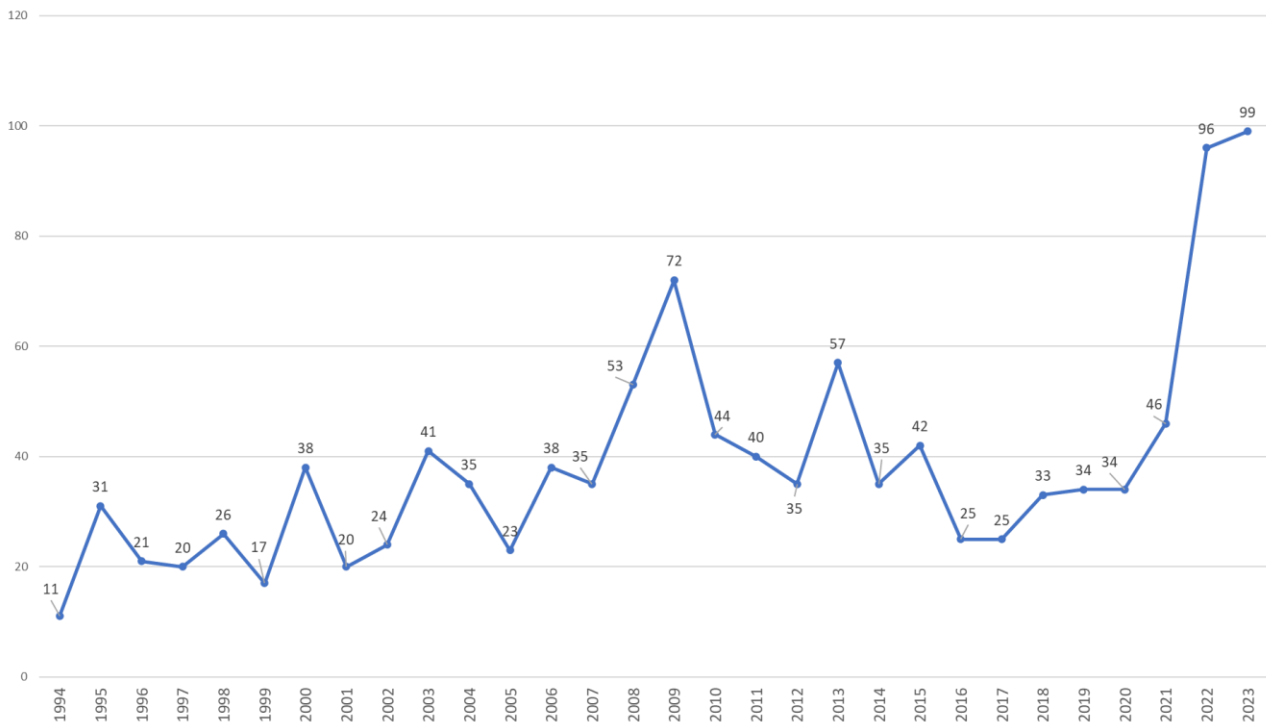
Kuvassa 5 on vuoden 2023 aikana vireille tulleet YVA-menettelyt hanketyypeittäin ja yhteysviranomaisittain. Vuonna 2023 eniten YVA-menettelyitä tuli vireille Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksessa (24). Toiseksi eniten YVA-menettelyitä tuli vireille Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksessa (20).

Vähiten YVA-menettelyitä tuli vuonna 2023 vireille Etelä-Savon (2), Hämeen (2) ja Pohjois-Karjalan ELY-keskuksissa (2). Työ- ja elinkeinoministeriössä ei käynnistynyt yhtään YVA-menettelyä vuonna 2023, kuten ei myöskään vuosina 2021 ja 2022.

Kuva 6. Vuonna 2023 vireille tulleet YVA-menettelyt hanketyypeittäin kuukausikohtaisesti.

Kuvassa 6 on esitetty hanketyypin- ja kuukausikohtaiset tiedot YVA-menettelyjen vireille tulosta vuonna 2023. Eniten hankkeita tuli vireille elokuussa (14). Tammikuussa vireille tuli 13 ja huhtikuussa 12. Vähiten YVA-menettelyjä tuli vireille heinäkuussa (4) ja joulukuussa (1).

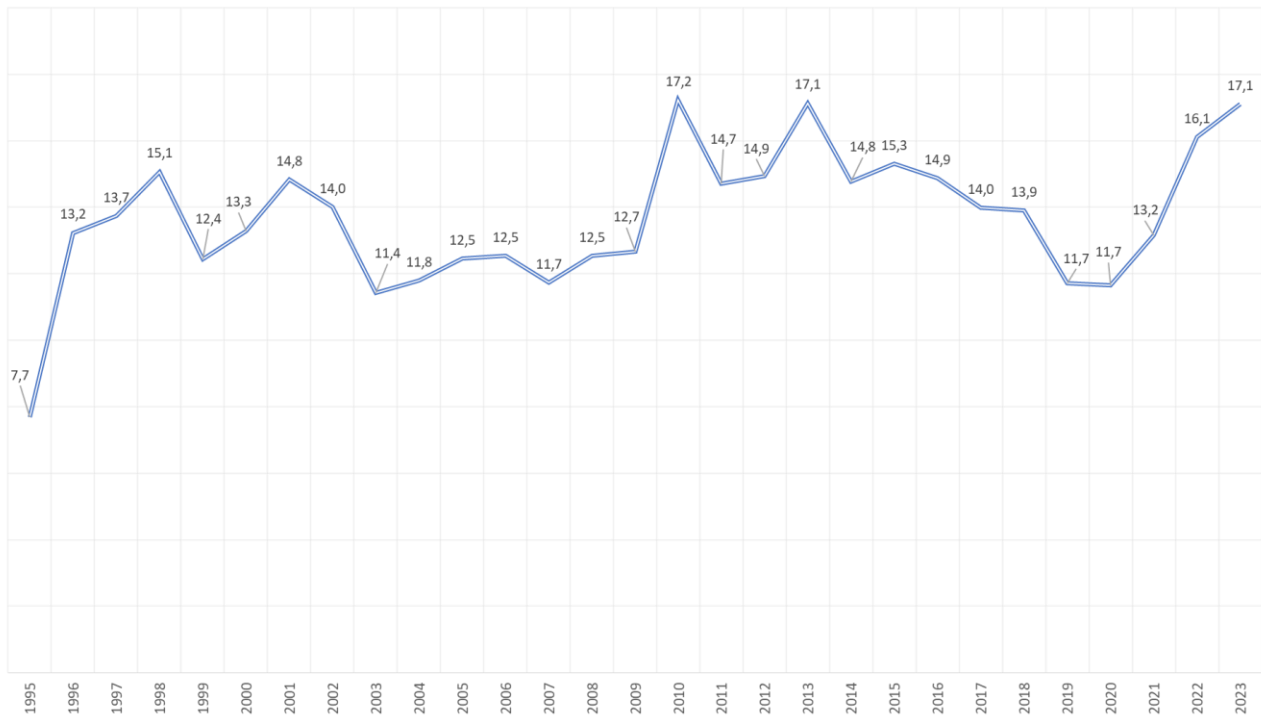

Kuva 7. Vireille tulleiden YVA-menettelyjen määrät vuosittain.

Kuvassa 7 on esitetty vireille tulleiden YVA-menettelyiden kokonaismäärä vuosittain. Ennen vuotta 2022 eniten hankkeita yhden vuoden aikana oli tullut vireille vuonna 2009, jolloin niitä käynnistyi yhteensä 72. Vuonna 2022 vireille tuli kuitenkin 96 YVA-menettelyä, eli 24 menettelyä enemmän kuin vuonna 2009 ja 50 YVA-menettelyä enemmän kuin vuonna 2021. YVA-menettelyjen määrä on kasvanut tai pysynyt samana vuodesta 2016 alkaen. Vuonna 2023 vireille tuli toistaiseksi suurin määrä YVA-menettelyitä vuodessa. Ero edeltävään vuoteen 2022 on kuitenkin vain 3.

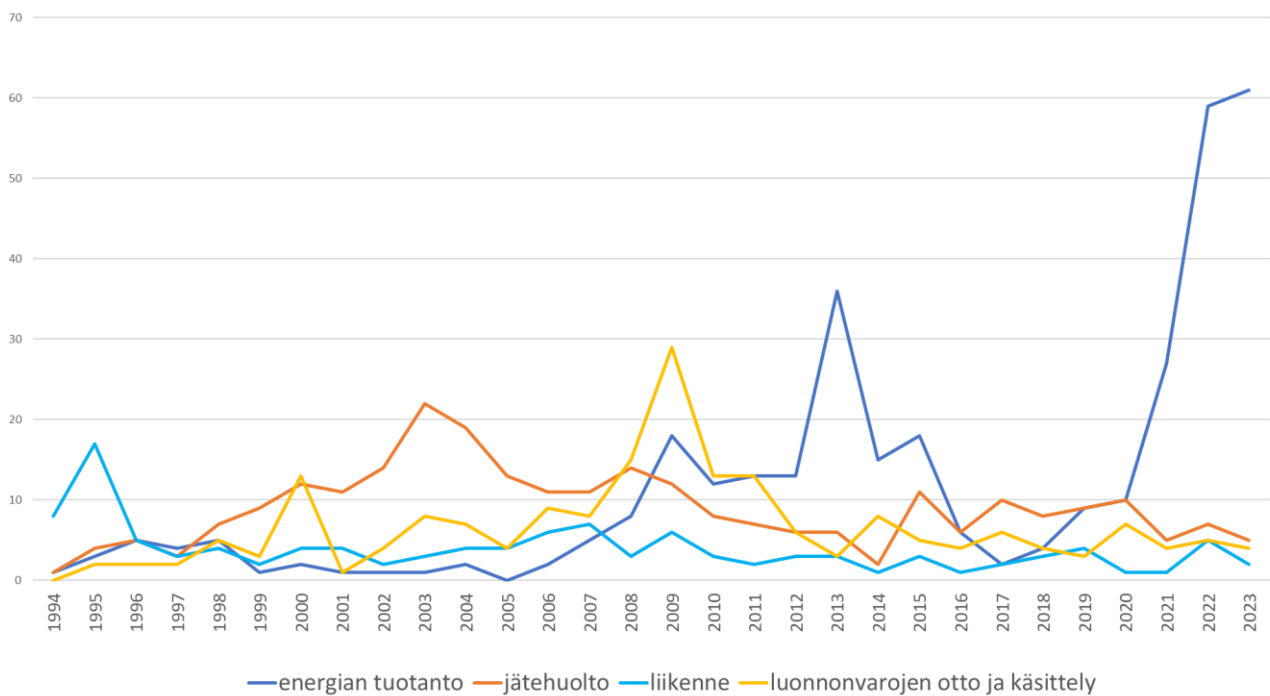
Runsas määrä vireille tulleita hankkeita on ollut myös vuonna 2013 (57 hanketta), 2008 (53 hanketta), 2010 (44 hanketta), 2021 (46 hanketta) sekä 2015 (42 hanketta).

Vuosina 1994–1999 hankkeita tuli keskimäärin vireille 21 kpl vuosittain.
Vuosina 2000–2009 hankkeita tuli vireille keskimäärin 37,9 kpl vuosittain.
Vuosina 2010–2019 hankkeita tuli vireille keskimäärin 37,0 kpl vuosittain.
Vuosina 2020–2023 hankkeita tuli vireille keskimäärin 68,75 kpl vuosittain.

Kuva 8. YVA-menettelyiden vireilläoloaikojen mediaani (kuukautta) päättymisvuoden mukaan vuosina 1995–2023.

Kaikkien vuonna 2023 päättyneiden YVA-menettelyjen (51) vireilläoloajan mediaani oli 17,1 kuukautta. Mediaanivireilläoloaika on noussut vuodesta 2020, jolloin vireilläolon mediaani oli 11,7 kuukautta. YVA-menettelyn vireilläoloaika ei kuvasta viranomaisen toimintaa, vaan ennemmin hankkeita, jotka ovat vireillä. Mediaani on ollut vuotta 2023 vastaavalla tasolla vuosina 2010 (17,2 kk) ja 2013 (17,1 kk).

Kuva 9. Neljän yleisimmän hanketyypin kehitys vuosina 1994–2023.

Kuvassa 9 on esitetty neljän yleisimmän YVA-asetuksen hankeluettelon hanketyypin vireilletulomäärissä tapahtunut kehitys vuodesta 1994 alkaen. Energian tuotanto ja jätehuolto olivat vuonna 2023 suurimmat hanketyypiluokat, mutta vain energian tuotantoon liittyvät hankkeet ovat lisääntyneet huomattavasti. Energian tuotannon hanketyypin hankkeet ovat olleet määrällisesti suhteellisen samalla tasolla vuosina 2022 ja 2023.